

377

Módszertani munka a szakszervezeti könyvtárakban

A II. országos könyvtáros konferencia nagykönyvtáraink fontos feladatává tette a közművelődési könyvtárak segítségét. A konferencián, — hol a referátumon kívül több hozzászólás foglalkozott a szakszervezeti könyvtárhálózat megerősítésének kérdésével — hangsúlyozták azt is, hogy a budapesti nagyüzemek szakszervezeti könyvtárait a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak kell segítenie. A SZOT kultúrnevelési osztálya és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár úgy látta, hogy a könyvtárosok szakmai képzése és a könyvpropaganda terén, valamint a szakszervezeti könyvtárak központosításával jelentkező problémák megoldása képezik az elsőrendű feladatokat.

Az oktatási munka során a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár módszertani osztálya külön tervet dolgozott ki a társadalmi munkában dolgozó szakszervezeti könyvtárosok, és másikat a főfoglalkozású könyvtárosok részére.

1.

A társadalmi munkában dolgozó szakszervezeti könyvtárosok oktatására a módszertani osztály háromhónapos tanfolyam részletes tervét dolgozta ki. A tematika felöleli a könyvtártechnika alapjait, a könyvpropaganda alkalmas módszereit, ismerteti a szakszervezeti könyvtárakra vonatkozó rendeleteket. Foglalkozik azzal, hogyan lehet a pártoktatást és a munkaversenyt, könyvtári módszerekkel segíteni, ezenfelül alapfokú irodalmi ismeretek elsajátítására nyújt lehetőséget. A tanfolyamok szervezése kerületenként történik, a kerületi Szabó Ervin Könyvtárak dolgozói vállalják a tanfolyamok vezetését. A módszertani osztály vezérfonalat és módszertani útmutatót bocsát rendelkezésre, hogy a foglalkozások egységesen történjenek. A XIII. kerületben a Közlekedési Szakszervezet 12 társadalmi munkás könyvtárosa jelentkezett az első tanfolyamra.

A tanfolyam szervezését is a Közlekedési Szakszervezet VI. számú területi-központi könyvtárának vezetője: Széplaki elvtárs végezte, aki emellett vállalta, hogy a tanfolyamon könyvtártechnikai előadásokat is tart. Az első foglalkozások november hónapban mindenütt elkezdődtek.

A háromhónapos tanfolyam természetesen csak minimális ismereteket nyújt. A kerületi Szabó Ervin Könyvtárak dolgozói azt a célt tűzték maguk elé, hogy a tanfolyamon résztvevő üzemi könyvtárosokkal későbbi szoros, jó kapcsolat alapjait teremtik meg. Ilyen jó kapcsolatra sok példát lehet felsorolni. Az Ikarusz gyár könyvtárosa rövid ideje vette át az üzemi könyvtárának vezetését. A könyvtár nagyon el volt hanyagolva. Napokig tanulmányozta a XVI. kerületi Szabó Ervin Könyvtár munkáját, s azután — a kerületi könyvtár dolgozóinak útmutatásával és segítségével — könyvtárában rendet teremtett. Azóta is többször került olyan probléma elé, melynek megoldása végett újra a kerületi könyvtárhoz kellett fordulnia. De a kerületi könyvtárak is sok tapasztalatot nyernek az üzemi könyvtárakkal való együttműködés során. A XI. kerületi Szabó Ervin Könyvtár dolgozói több alkalommal szerveztek szakmai megbeszéléseket a kerület üzemi könyvtárosaival részére, mindig nagy érdeklődés mellett, nagy sikerrel. (Az ilyen találkozók eredményessége nemcsak a megjelentek számából látszik, hanem elsősorban abból, hogy az elmondott jó könyvtári módszereket, bemutatott mintakiállításokat, a kitzótt feladatok megvalósítására való törekvést hamarosan meg lehet látni a kerület sok üzemi könyvtárában.) A XI. kerületi könyvtár ilyen természetű megbeszélései azért sikerülnek minden esetben jól, mert rendszeresek, a szakszervezeti könyvtárosok előre tudják az időpontját. A kerületi könyvtár a kerületi Pártszervezet és a kerületi Tanács segítségét élvez. Jó a

megbeszélések tárgyválasztása, minden alkalommal fontos problémák megoldásához ad segítséget. (A legutóbbi értekezlet főelőadásának címe volt: „Hogyan segíti a könyvtár a technika fejlődését?” Ezt megelőzően „A DISZ-korosztályhoz tartozó ifjúsági olvasókkal való foglalkozás” volt napirenden.) A megbeszéléseket az üzemi könyvtárosok tapasztalatcserére is felhasználják. Ezt elősegíti, hogy az értekezletet mindig más üzemi könyvtárban tartják. A vendéglátó könyvtár erre az alkalomra mintakiállítást készít, amit a megbeszélés során értékelnek, bírálnak.

2.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár módszertani osztálya ez év őszén elkezdte a főfoglalkozású szakszervezeti könyvtárosok rendszeres továbbképzését, és a minimum-vizsgára kötelezett üzemi könyvtárosok segítségét.

A technikai minimum-vizsgára előkészítő tanfolyamot a SZOT szervezte. A tananyagról négy előadást és szemináriumi vitát tartottunk. Az volt a tapasztalatunk, hogy az üzemi könyvtárosok komoly munkával készülnek a minimum-vizsgára. Számukra a legtöbb nehézséget a vizsganyag katalogizálással, osztályozással foglalkozó része okozta.

A főfoglalkozású szakszervezeti könyvtárosok oktatásának egyik tárgyköre a könyvtártechnikai kérdések részletes tanulmányozása, ezenkívül különböző könyvtártudományi szócikkek, folyóiratok vitája. A második témakör irodalmi ismereteket nyújt. Az új magyar, szovjet, népi demokratikus, nyugati irodalom jó előadásokkal való ismertetésén kívül műszaki könyvek ismertetését, filozófiai-politechnikai- és természettudományos előadásokat tervezünk. Az előadásokat minden esetben az egyes szakterületek kiváló ismerői tartják.

A Papír és Nyersfedellemezgyártó olvasószobája

Nehézséget okozott az a körülmény, hogy a könyvtárosok előképzettsége nem egyforma, ezért az oktatást két csoportban, kétféle színvonalon kellett megkezdeni. Hogy könnyebb legyen az anyag feldolgozása, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ellátja az oktatásban résztvevő könyvtárosokat az előadott anyag írásos jegyzeteivel. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy a könyvtárosok szívesen vesznek részt az oktatásban. Az előadások még azok számára is érdekesekek, akik az anyagot már ismerik.

A módszertani osztály a továbbképzés során szakmai vitákat rendez. Ilyen volt pl. a „Könyvtárak politikai nevelő munkájáról”. Előkészítése során a módszertani osztály munkatársai 13 üzemi könyvtárban nézték meg az ideológiai, új magyar és szovjet szépirodalom olvasottságát és propaganda módszereit. Felhasználták a kerületi könyvtárak mindazon propaganda módszereit is, amelyek üzemi könyvtárakban is alkalmazhatók.

A szakszervezeti könyvtárosok szívesen fogadták az előadást. Érdekelte őket már azért is, mert munkájukról esett szó. Alkalmuk nyílt megismerkedni a többi szakszervezeti könyvtár eredményeivel, módszereivel, amire eddig ritkán nyílt lehetőség. A vita hasznos tapasztalatcserét hozott, melynek során kérték, hogy a módszertani osztály iktasson be az oktatás tervébe tanulmányi látogatást egy-két jó munkát végző üzemi könyvtárba.

Mintakiállítást rendezett a módszertani osztály „Szovjet Ukrajna Hete” címmel, a szovjet ukrán nép kultúrájának megismertetése céljából. Ez a kiállítás azt mutatta be, hogy egyszerű körülmények között, tárlo nélkül, kevés könyvvel hogyan lehet célszerű kiállítást összeállítani. Mind az ukrán hét, mind a VI. békekölcson jegyzése idején kiállítás-útmutatót adtunk az üzemi könyvtárosoknak. Az volt a véleményünk, hogy a mintakiállítás alapján jó kiállításokat tudnak készíteni.

3.

A SZOT Elnöksége ez év januári határozata alapján megkezdődött a szakszervezeti könyvtárak központosítása. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár módszertani osztálya segíteni kíván azoknak a szakszervezeti könyvtáraknak, melyek csak ezután kezdenek a központosítás munkájához. Módszertani útmutató kidolgozásához kezdtünk, mely a munka megindításához irányelveket, gyakorlati tanácsokat ad. Az útmutató a következő kérdésekkel foglalkozik:

1. *Hogyan kell a központosítást előkészíteni?* (Ismert tény, hogy sok helyen az

KÖNYV

olvasók, de az üzemi bizottságok és a könyvtárosok is idegenkedve fogadták a központosítást, mert nem voltak tisztában a céljával, nem ismerték előnyeit.)

2. *A szakszervezeti könyvtármunka eddigi gyakorlatában kialakult könyvtárípusok és azok funkcióinak tisztázása.* A KÖNYV legutóbbi számában közölt „Gondolatok az új szakszervezeti központi könyvtárakról” c. cikkben is olvashattunk arról a zavarról, ami jelenleg ezen a téren van.

3. *Az útmutató foglalkozik az alakuló területi könyvtárak első problémáival.* Ilyen például a könyvanyag leitári átvétele és feldolgozása, a duplumanyag kezelése. Az eddig bevált módszerek ismeretével segítséget adunk a szervezés technikai részének végzéséhez. Módszertani útmutatónkat a SZOT kultúrosztály segítségével és azoknak a könyvtárosoknak bevonásával készítettük, akik már tapasztalatokat szereztek a területi-központi könyvtárak szervezése során. Munka közben többször olyan kérdésekkel találtuk magunkat szemben, melyek felsőbb szervek döntését kívánják. Ezeket a — főleg jogi és szervezeti vonatkozású — kérdéseket összegyűjtöttük és a SZOT kultúrnevelési osztályának átadtuk.

A későbbiekben a megoldásra váró feladatokat (a szervezés elvi, tartalmi problémái, a fiókkönyvtárak letétanyagának helyes összeállítása, a letétanyag cseréje, az olvasószervezés, könyvpropaganda) kidolgozását tervezzük.

Távolabbi tervünk: szeretnénk szakmánként egy-egy területi-üzemi könyvtár mintakönyvtárrá való fejlődését segíteni. Hasznos lenne a könyvtárosoknak a gyakorlatban bemutatni, hogyan kell szakmájuk sajátos jellege mellett a könyvtári munka minden területén jó eredményeket elérni.

Felmerült a munka során a szakmai központi könyvtár terve. Ilyen törekvést

láttunk pl. az ÉDOSZ részéről. A szakmai központi könyvtárat mint olyan szervezet képzeljük, mely az illető szakszervezet egész könyvtárhálózatának élén áll, s a szakszervezet kultúrosztályának segítségével van a könyvtárak szakmai irányításánál. Nagy szerepe lenne a könyvtárközi kölcsönzés megvalósításában. Esetleg különleges gyűjtőkört is kapna a központi könyvtár. Az egyes szakmák történetében sok olyan esemény van (a százzadelejei sztrájkoktól a dolgozók mai életéig), amelynek könyvekkel, újságkivágásokkal, egyéb dokumentumokkal való bemutatása érdekes és fontos feladat. Ez a későbbiekben egy magasabb színvonalon dolgozó, szakmai központi könyvtár feladata lehet.

4.

A SZOT Elnökségének 1955. januári határozata rámutatott arra, hogy a szakszervezeti könyvtárak munkájában — a nagy számszerű eredmények ellenére — meglévő lemaradás főként két okból: a könyvtárosok képzésének hiányából, valamint az irányítás és ellenőrzés elégtelenségéből származik. Abból a jó hangulatból és nagy akaratból, amivel a szakszervezeti könyvtárosok a szakmai továbbképzést fogadták, illetve ahogyan az eddigi foglalkozásokra felkészültek, azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az első hibaforrás felszámolása megkezdődött. A SZOT határozat óta minden szakma foglalkozott a könyvtárak kérdéseivel. Könyvvédelmi rendelkezéseket hoztak, saját területükön szervezték a központosítást. Mindez arra enged következtetni, hogy a szükséges irányító és ellenőrző tevékenység nem marad el és állandó lesz. Ebben az esetben a szakszervezeti könyvtárak munkájának színvonala — nem máról holnapra, hanem kitartó munka nyomán — magasra fog emelkedni.